

KRIMINALOMSORGEN

Frå funn til handling: Slik følgjer vi opp ansatte i Kriminalomsorgen

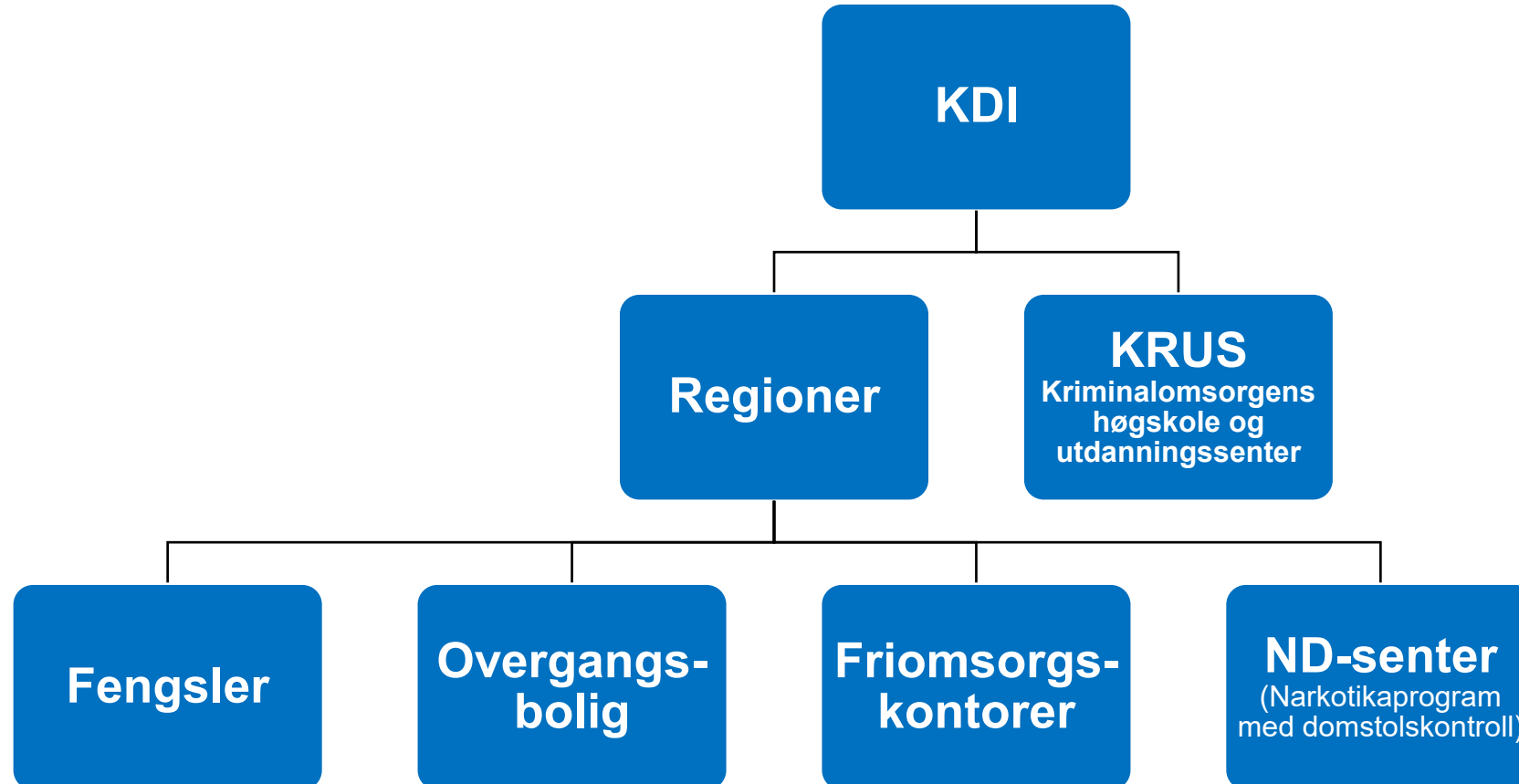
Frukostseminar 8. desember 2025

Kort om Kriminalomsorgen

Kriminalomsorgen sitt oppdrag er å tryggje samfunnet og sørge for ei straff som endrar.

Kriminalomsorgen er siste leddet i straffesakskjeda, men og det første leddet i tilbakeføringa til samfunnet.

Når vi lukkast med visjonen vår om ei straff som endrar, bidreg vi til eit tryggare samfunn for alle.

Kartlegging av psykiske belastningsreaksjoner blant ansatte i kriminalomsorgen

Rapport

På oppdrag for
Kriminalomsorgsdirektoratet
(KDI)

Utført av
Rambøll Management
Consulting

September 2023

RAMBOLL

Rambøllrapporten

Rapporten viser at kvardagen i kriminalomsorgen innebærer eit høgt stressnivå og hyppig eksponering for ubehagelege eller traumatiske hendinga:

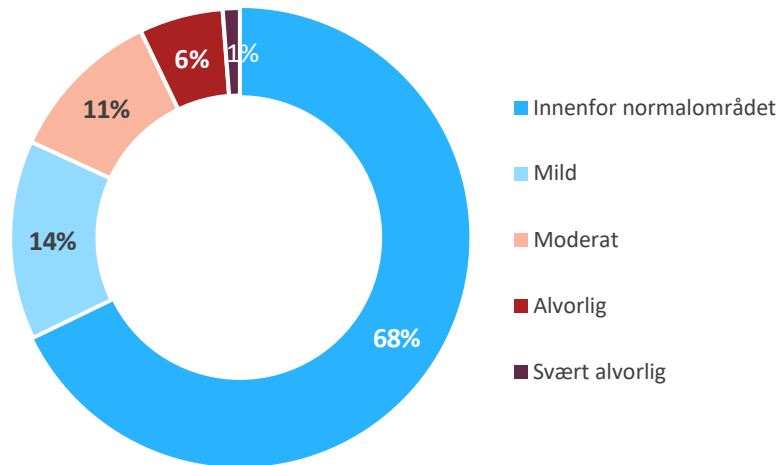
- **82 %** har opplevd stygge eller ubehagelige kommentarer
- **70 %** har opplevd truslar
- **66 %** har opplevd hets/sjikane
- **66 %** har vært vitne til sjølv mord eller sjølv mordsforsøk
- **36 %** har funnet ein innsatt død
- **28 %** har opplevd at ein kollega har tatt sitt eige liv (ikkje nødvendigvis som vitne, men som nær kollega)

Tre typa hendinga peikar seg ut som mest belastande:

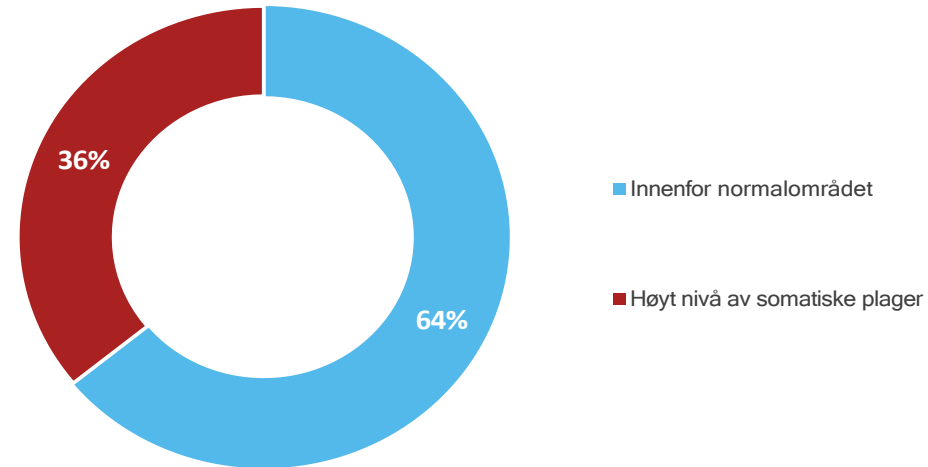
- **Direkte vold og truslar mot ansatte**
- **Alvorlege hendingar som rammar kollegaer (sekundærtraumatisering)**
- **Kumulative kvardagsbelastningar** – små, gjentatte hendingar som tærer over tid

Rambøllrapporten

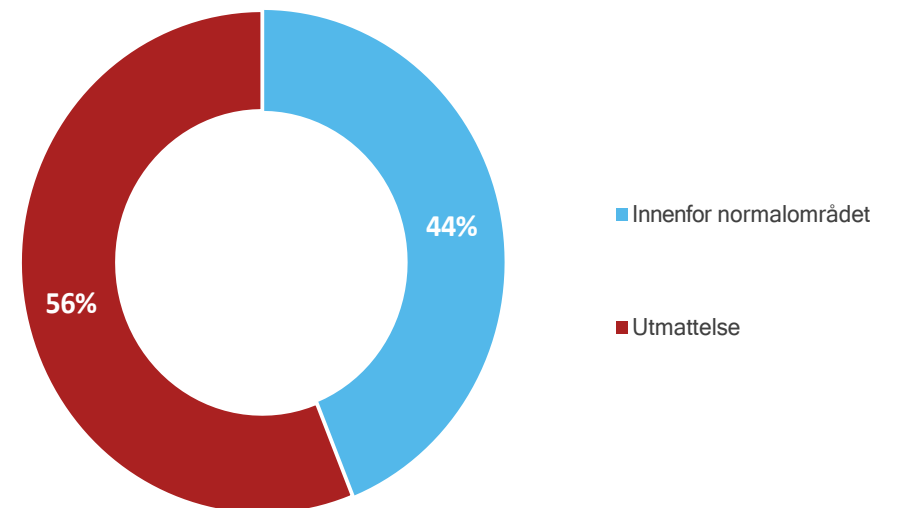
Stressbelastning blant nåværende ansatte i kriminalomsorgen

Forekomst av somatiske plager blant nåværende ansatte i kriminalomsorgen

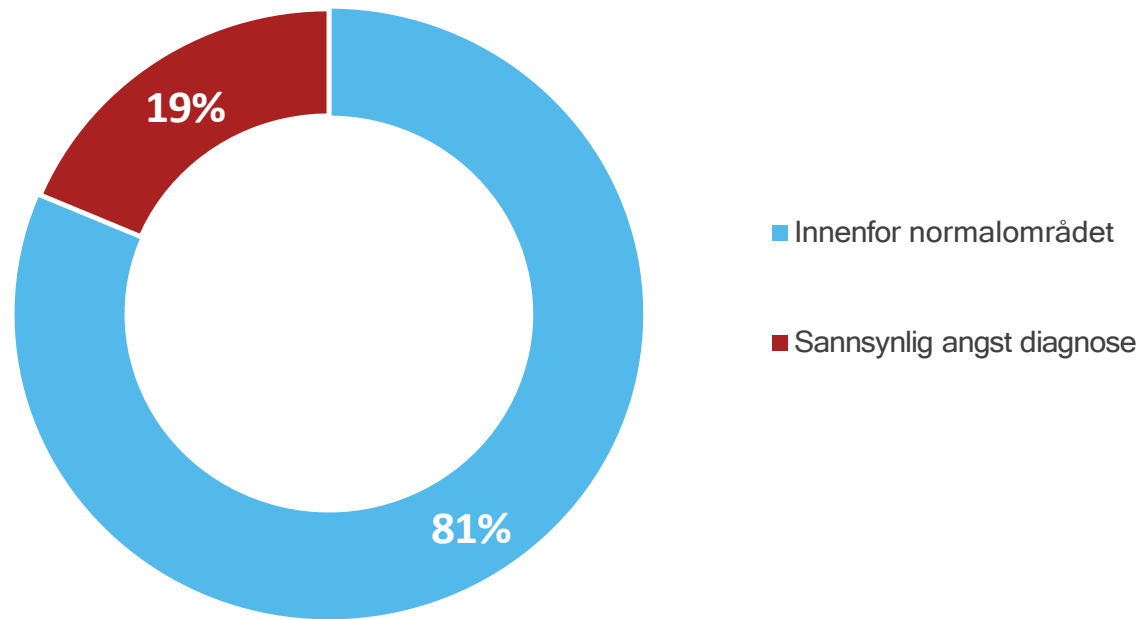

Forekomst av utmattelse blant nåværende ansatte i kriminalomsorgen

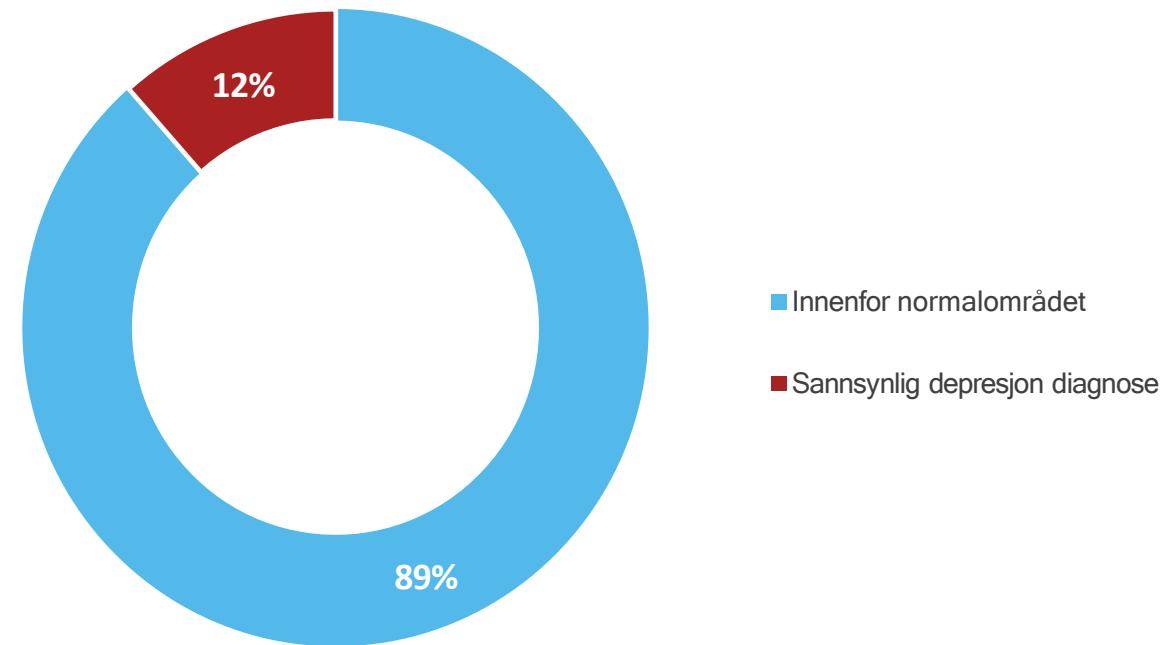

Rambøllrapporten

Forekomst av angst blant nåværende ansatte i kriminalomsorgen

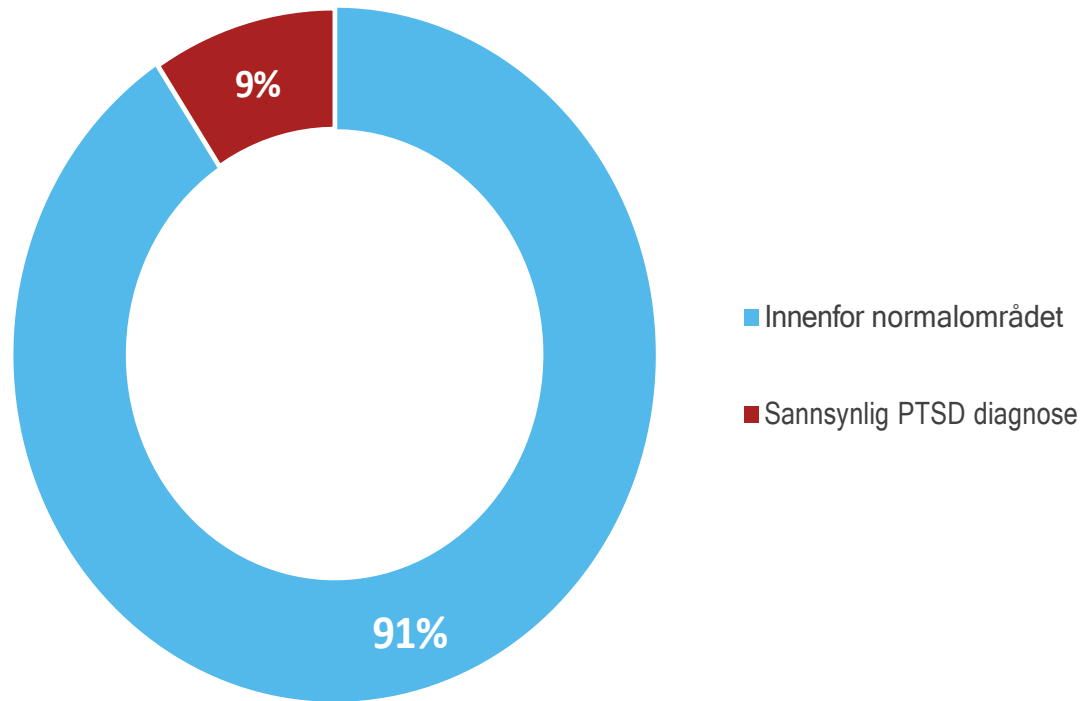

Forekomst av depresjon blant nåværende ansatte i kriminalomsorgen

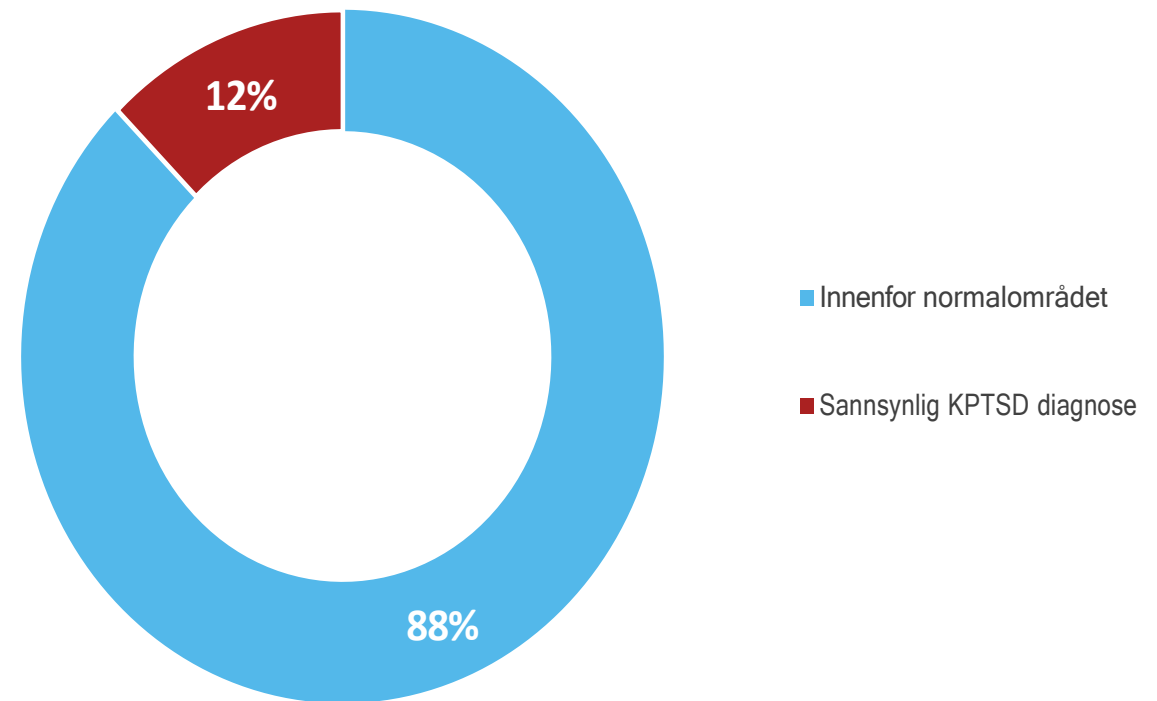

Rambøllrapporten

Forekomst av PTSD blant nåværende ansatte i kriminalomsorgen

Forekomst av KPTSD blant nåværende ansatte i kriminalomsorgen

Rambøllrapporten

Rapporten kom med totalt 21 anbefalinger, fordelt utover KDI, KRUS, regional leiling, bedriftshelsetenesta, nærmaste leiar og vaktleiar/operativ leiar.

1. Bærekraftig bemanning og bevilgning av ressurser
2. Rutinebeskrivelser og veiledere til personalledere
3. Mentorordning
4. Retningslinjer for trening på traumatiserende hendelser
5. Kommunikasjonstiltak og informasjonskampanje
6. Sikkerhetstiltak for ansatte i straffegjennomføring i samfunn
7. Jobbe for økt mangfold og mangfoldskompetanse
8. Tilby kompetanseheving og trening i stressmestring og selvhjelpsteknikker
9. Kompetanseheving i psykiske lidelser blant innsatte og konflikthåndtering
10. Økt fokus på hverdagen i Kriminalomsorgen i fengselsbetjentutdanningen
11. Ambulerende helseressurs
12. Tett dialog og samarbeid med vernetjeneste
13. Etablere og styrke samarbeidet med BHT
14. Sørge for nødvendig kurs til og oppfølging av ansatte
15. Implementere informasjonstiltak
16. Spre kompetansen hos instruktørnettverket til ledere og vaktledere
17. Proaktiv kontaktperson fra BHT
18. Regelmessige helsevurderinger av ansatte
19. Kultur- og holdningsfremmende arbeid
20. Bevisstgjøring og implementering av rutiner på å være proaktiv, oppsøkende og tilgjengelig.
21. Bevisstgjøring og implementering av rutiner for defuse og debrief

“

Jeg er i utredning og psykologen har vært innom utbrenthet, angst og PTSD, som muligens kan forklare symptomene jeg har.
Jeg vet per i dag, at jeg aldri vil komme tilbake i jobb som fengselsbetjent i turnus.
Jeg er dessverre redd, for at dette også gjelder mange av mine kollegaer.

Respondent,
Rambøll-rapporten 2023

SEB – Strukturert Etterarbeid ved Belastande hendingar

Formål

- Utvikla i samarbeid med RVTs, *Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging*
- Skal sikre at ansatte følges opp av arbeidsgiver for å redusere psykiske belastningsreaksjoner.
- Utvikla i 2023 for å etablere ein nasjonal standard for einheitleg praksis innafor etaten, der formålet er å støtte ansatte etter hendingar og forebygge sjukefråvær på kort og lang sikt.
- Det er viktig at dei psykososiale støttetiltaka kriminalomsorgen tilbyr ansatte skal lindre og forebygge negative fysiske og psykiske helseeffekter på både kort og lang sikt.

I praksis

- Inneheld generell kompetanse om stress og krisereaksjonar, men og korleis mellomleiarar skal følgje opp sine ansatte reint konkret i eigen organisasjon.
- Regionale instruktørar som får opplæring på KRUS, deretter lærer dei opp leiarar.

Personalomsorgen - kurs

Formål

- Meint å styrke etatens evne til å forebygge, handtere og redusere risikoen for psykiske belastningsreaksjoner blant ansatte i kriminalomsorgen
- Ulike kompetansetiltak retta mot psykiske belastningsreaksjonar. Eit samarbeid med **Institutt for belastningspsykologi** i Danmark.
 - Grunnkurs belastningspsykologi
 - Grunnkurs psykososial forebygging

I praksis

- 5-10 fasilitatorar i kvar region. 2 dagers kursing på KRUS.
- Fasiliterar gjennomføring av dei digitale kursa i sin region, på lokalt nivå.
- Får innføring i korleis handtere evt reaksjoner frå kollegaer ved gjennomføring av digital kurspakke.

Psykologteneste

Formål

- Gi individuell og gruppebasert veiledning til ansatte etter krevende hendelser, og bidra til å forebygge arbeidsrelaterte belastningsreaksjoner.
- Støtte ledere i oppfølging av ansatte som står i særlig krevende arbeidssituasjoner.
- Utvikle og formidle verktøy og strategier som styrker mestringsevne og reduserer risiko for langvarige plager.
- Bidra til å øke bevissthet og kompetanse om psykisk helse i organisasjonen, slik at utfordringer kan fanges opp og håndteres tidlig.
- Skape trygge arenaer for refleksjon og erfaringsdeling som fremmer åpenhet, trivsel og et godt arbeidsmiljø.

I praksis

- Kriminalomsorgen ansetter 5 psykologer som kun skal jobbe mot ansatte. Veiledning, ikke behandling.
- Organisatorisk ansatt i region sørvest (Sandnes), men fysisk plassert utover våre 5 regioner.
- Konkrete fengsel og friomsorgskontor er valgt ut i første omgang, basert på ei behovsvurdering.

“

Ansatte i kriminalomsorgen utgjør en vital rolle for å ivareta samfunnssikkerheten i Norge.

Ansatte som jobber med innsatte eller domfelte som soner i fengsel eller samfunn har imidlertid en høyere risiko for å bli utsatt for eller vitne til alvorlige eller ubehagelige hendelser på jobb eller i kraft av sin stilling.

Både enkeltstående voldsomme hendelser og den kumulative hverdagsbelastningen kan påvirke ansatte negativt, i form av fysiske og psykiske belastningsreaksjoner.

Å ivareta ansattes psykiske helse er viktig for å sikre at alle skal oppleve kriminalomsorgen som et godt og trygt sted å jobbe, sikre bærekraftig bemanning ved å forebygge frafall som følge av akutt eller kumulativ belastning, men er også en viktig investering i den generelle samfunnssikkerheten i Norge.

Rambøll, august 2023